Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

11 ДЕКАБРЬ, ЖУМА № 241 (492). 1992 йил

Сотувда эркин нархда.

1992 ЙИЛ 10 ДЕКАБРЬ КУНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ XI СЕССИЯСИДА МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОННИНГ БИРИНЧИ МАДҲИЯСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ!

Мадҳия матни муаллифи—шоир Абдулла ОРИПОВ, мадҳия мусиқаси муаллифи—бастакор Мутал БУРҲОНОВ.

Уч кун давом этган Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XI сессияси кеча ўз ишини якунлади. У ўттиздан ортиқ масалани кўриб чиқди. Сессия мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Конституцияси ва Давлат мадҳиясини қабул қилганлиги билан янада аҳамиятлидир.

ЎН ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ЎН БИРИНЧИ СЕССИЯСИ ТЎҒРИСИДА

АХБОРОТ

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси 10 декабрь куни ўз ишини давом эттирди. Мажлисни Олий Кенгаш Раиси Ш. М. Йўлдошев бошқарди.

Парламент Олий Кенгаш комитетлари тузилиши ва уларнинг таркибидаги ўзгаришлар тўғрисида қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. Муталов сессиянинг кечаги мажлисида ахборот берганидан сўнг ноиблардан тушган саволларга жавоб қайтарди.

Олий Кенгаш айрим халқ ноибларининг ноиблик ваколатлари тўғрисида қарор қабул қилди.

Адлия вазири М. Маликов бир гуруҳ халқ ноибларининг «Бирлик»нинг ғайриқонуний ҳаракатлари тўғрисидаги сўровларига жавоб қайтарди. Олий Кенгаш Адлия вазирлиги ва Республика Прокуратурасига шу ҳаракат раҳбариятининг ғайриқонуний фаолиятини текшириб, қонунга мувофиқ чора кўришни топширди.

Маданият ва маданий меросни асраш масалалари комитетининг раиси П. Қодировнинг Ўзбекистон Республикаси орденлари ва медалларига доир таклифларни ўрганиш тўғрисидаги ахбороти тингланди.

Олий Кенгаш Республика Давлат мадҳиясини тасдиқлади ва «Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси тўғрисида»ги қонунни қабул қилди.

Сессияда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўн биринчи сессияси ўз ишини тугаллади.

СЕССИЯ КУНДАЛИГИ

2 КУН

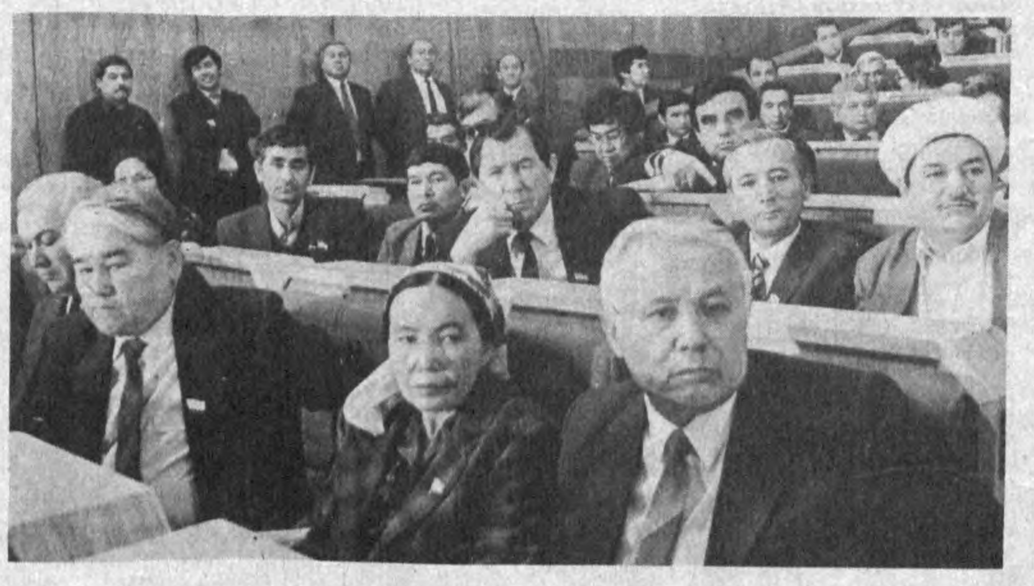

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИНГ БИРИНЧИ БОСҚИЧИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТУГАЛЛАНДИ

Сессиянинг бу куни тиғиз ва сермаҳсул бўлди. Кун тартибидаги масалалар муҳокама қилинишидан олдин қўшни Тожикистон Республикасида юзага келган вазиятга тўхтаб ўтилди. Маълумки, қарийб икки йилдан буён давом этаётган тартибсизликлар охир-оқибатда мамлакатдаги аҳволни издан чиқарди. Иқтисодий маром бузилди. Бу йилги ҳосил деярли йиғиштириб олинмади. Айни кунларда Душанбе шаҳри муҳолиф кучлар қўлида турибди. Шу йил ноябрь ойида бўлиб ўтган Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг XVI сессиясида янги раҳбарият ва ҳукумат сайланди. Улар соғлом кучларга таяниб вазиятни ўнглаш сари тадбирлар кўрмоқдалар. Бироқ вазифаларни уддалаш осон кечмайди. Мавжуд аҳволдан келиб чиқиб Тошкентда ўтаётган Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши сессиясига Тожикистон Олий Кенгаши раисининг ўринбосари Ҳ. Хидиралиев бошлиқ парламент делегацияси ташриф буюрди. Делегация бошлиғи воқеалар тафсилотига тўхталиб ўтди ва шу йил 1 декабрда қабул қилинган «Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига мурожаатномаси»ни ўқиб эшиттирди. Бу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Украина Республикаси билан тузилган шартномани тасдиқлаш пайтида биронта ҳам депутатнинг қарши овоз бермаганлиги бу келишув қанчалик мамнуният билан кутиб олинганини кўрсатиб турибди.

Мамлакатимиз Бош вазири А. Муталовнинг ахборотига асосланиб шуни айтиш мумкинки, республикада амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотнинг биринчи босқичи муваффақиятли тугалланди. Ўзбекистон ўз муаммоларини ҳал эта бориб жаҳон бозорига йўл изламоқда. Аллақачон чинни, мармар, гранитдан тайёрланган маҳсулотлар харидорлар эътиборини торта бошлади. Истиқболда турган 1993 йил ривожланишнинг ўзига хос дастлабки босқичи бўлса ажаб эмас. Шуниси қувончлики, оғир иқтисодий ҳолатга қарамасдан келгуси йил бюджетида 6 фоиз дефицит бўлишини ҳисоб-китоблар кўрсатмоқда.

Республика ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов ўз маърузасида мустақил давлатимизнинг халқаро нуфузи кундан-кунга ошиб бораётганини мамнуният билан таъкидлади. Ёш давлатимизнинг 15 халқаро ташкилотга аъзо бўлганлиги эртанги тараққиёт учун кучли омил бағишлаши шубҳасиз. Ҳозиргача Ўзбекистонни дунёнинг 125 мамлакати тан олди, 60 та чет давлат билан дипломатия даражасида муносабатлар ўрнатилди. 35 мамлакат билан элчихоналар даражасида алоқаларга киришилди. 19 мамлакатнинг элчилари мамлакатимиз Президентига ишонч ёрлиқларини топширдилар. Ўзбекистон биринчи кунларданоқ ташқи сиёсатида тинчлик ва ҳамкорлик устивор тамойил бўлишинц эълон қилган эди. Қўшни Афғонистон, Тожикистон заминида осойишталик ўрнатиш учун халқаро саҳнада амалий ишлар қилинди.

Сессия кун тартибидан жой олган иқтисодий ислоҳотга доир саккизта қонун ўз моҳияти билан бир-биридан фарқ қилса-да, республикамизнинг келажаги йўлида бир хил хизмат қилади. Уларнинг баъзилари янгидан қабул қилинди, баъзиларига ўзгартиришлар киритилди.

Ҳуқуқий давлат барпо қилиш йўлидаги хайрли тадбирлар ҳар куни янги-янги масалаларни кўндаланг қўймоқда. Бу галги сессияда мазкур йўналишда ҳам бир қанча қонун ва қарорлар қабул қилинди. Шунингдек, табиат муҳофазаси, болаларни ҳимоя қилиш ва қонун посбонлари — прокуратура идоралари ҳақида ҳам янги ҳужжатлар қабул қилинди.

(Давоми 2-бетда).
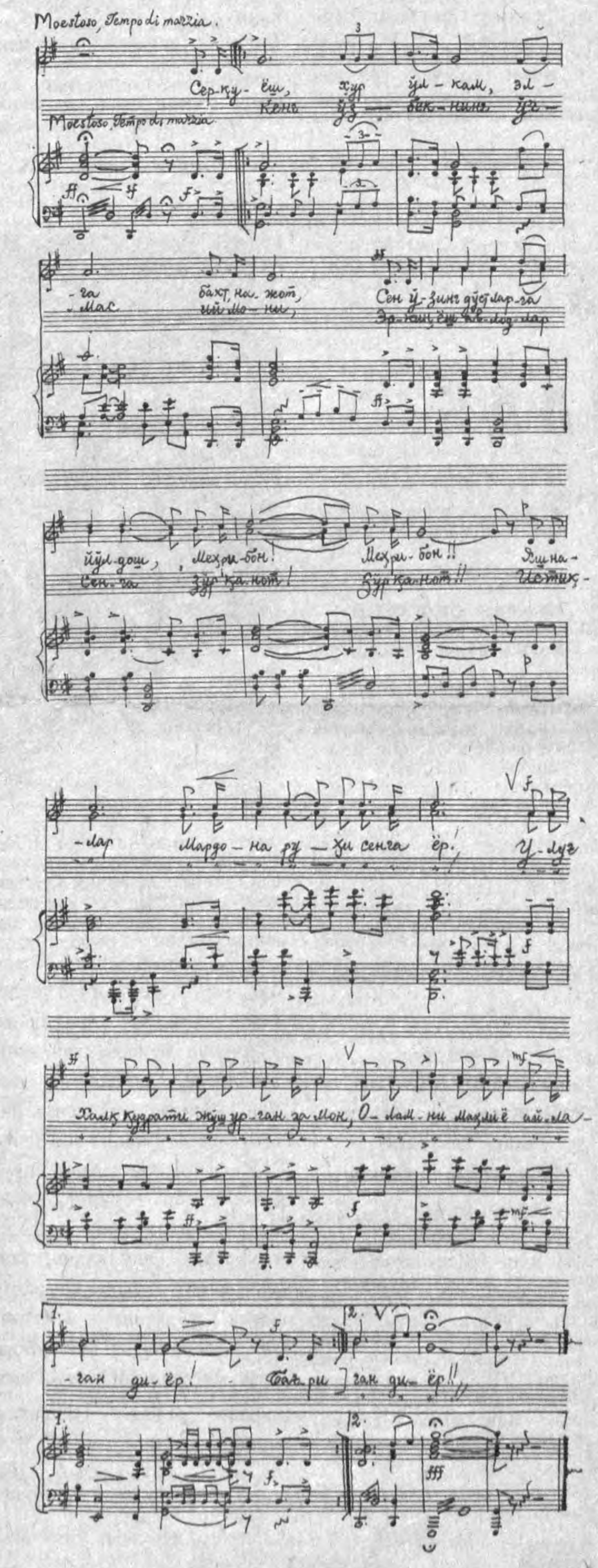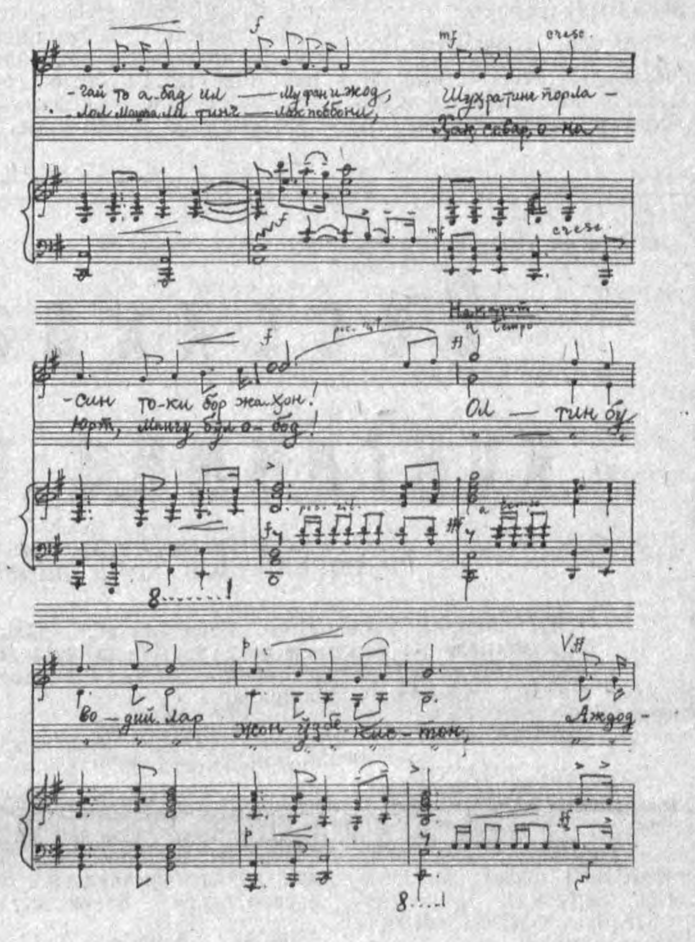
Серқуёш, ҳур ўлкам, элга бахт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон!
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шуҳратинг порласин токи бор жаҳон!

НАҚОРАТ:

Олтин бу водийлар — жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Бағри кенг ўзбекнинг ўчмас иймони,
Эркин, ёш авлодлар сенга зўр қанот!
Истиқлол машъали, тинчлик посбони,
Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

НАҚОРАТ:

Олтин бу водийлар — жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!

Сўз—мадҳия муаллифларига

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон халқ шоири:

ҚАЛБИМ ФАХРГА ТЎЛДИ

Аввало Ватан мадҳиясини яратишдай шарафли ишда иштирок этиб турганимдан хурсандман. Бу машаққатли иш устида кўплаб ижодкор ва мутахассислар икки йил давомида изландилар, меҳнат қилдилар. Мана, ниҳоят, Олий Кенгашимизнинг бугунги тарихий сессияси бизнинг меҳнатимизни муносиб топиб турибди. Албатта, бундан қалбим фахрга тўлди. Ахир шоир учун Ватаннинг шаъни ва мадҳини куйлашдан ортиқ бахт борми?

Бизнинг мана шу камтаргина меҳнатимиз авлодларимизга узоқ йиллар хизмат қилади, халқимизнинг жаҳон майдонида мағрур қад ростлаши, ўз эзгу ниятларини дунёга фахр билан намоён этишига муносиб ҳисса қўшади деб, умид қиламан.

Мен шу ўринда Мутал ака билан олиб борган ижодий ҳамкорлигимизни алоҳида мамнуният билан эслагим келади. У киши ҳар бир сўз, ҳар бир ҳарфни нозик ҳис билан жой-жойига қўйишда юксак талабчанлик, фидойилик билан ишлашига гувоҳ бўлдим.

Хуллас биз Ватан ва халқимиз олдидаги фарзандлик бурчимизни бир қадар бажара олган бўлсак, ўзимизни бахтли деб ҳисоблаймиз.

Мутал БУРҲОНОВ,
Ўзбекистон халқ артисти:

АВЛОДЛАР КУЙЛАСИН

— Худога минг қатла шукурки, Ватанимизнинг мустақиллиги ва озодлигини кўриш насиб этди. Куни кеча ўз ишини муваффақиятли якунлаган Олий Кенгашимиз сессиясида асосий Қонунимиз билан бирга давлатимизнинг энг муқаддас рамзларидан бири бўлган мадҳия ҳам қабул қилинди. Мадҳия мусиқаси 1946 йилда ёзилган бўлиб, 1947 йилда эълон қилинган эди. Мен ушбу мусиқани халқимизнинг севимли ва ардоқли шоири Абдулла Орипов билан ҳамкорликда у кишининг шеърлари асосида қайта ишлаб, муҳокамага тақдим қилган эдим. Бизнинг ҳамкорликда, яхши ният билан амалга оширган ишимизни халқ ноиблари маъқул топганларидан бениҳоя хурсандман. Албатта, мадҳия халқ руҳини кўтарувчи ва улуғловчи, ҳамиша буюк келажакни куйловчи тантанавор оҳангда бўлиши керак. Яна миллий мусиқий мерос мадҳия қаватларига сингиб кетган бўлиши лозим. Шу боис мазкур мусиқада ўлмас меросимиз «Шашмақом»нинг гардун йўли оҳангларини мужассамлантирдим.

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИНГ БИРИНЧИ БОСҚИЧИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАНДИ

СЕССИЯ КУНДАЛИГИ

3 КУН.

Сессия республика Олий Кенгаши комитетларининг тузилиши ва таркибидаги ўзгаришлар тўғрисидаги масала муҳокамаси билан бошланди. Халқ депутатлари ана шу ҳақдаги тегишли қарорни маъқулладилар.

Табиийки, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталовнинг халқ ноибларидан тушган савол ва сўровларга берган жавоби кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Хўш, депутатларни нималар кўпроқ қизиқтираяпти? Улар ҳаётимиздаги қайси муаммолар ҳақида кўпроқ безовта бўлмоқдалар, бизни қийнаётган қайси масалаларнинг ҳал этилишига кўмаклашишни хоҳлайдилар? Депутатлар битикларининг мазмуни хилма-хил эди. Кимдир аҳолини пахта ёғи, қанд ва шакар билан таъминлаш истиқболи ҳақида сўраса, кимнидир эҳтиёжимиз учун кетаётган нефть маҳсулотларининг қанча фоизи республикамизда ишлаб чиқарилаётганлиги кўпроқ қизиқтиради. Аммо, афсуски маъруза давомида кўпчилик ноиблар ўзлари сайланган ҳудуд, ўзлари яшаётган қишлоқ ва шаҳар ташвиши билан кўпроқ банд эканликлари маълум бўлиб қолди. Уларнинг мулоҳазалари кўчаларни асфальтлаш, сим ёғочларга электр чироқлари ўрнатиш, янги бошланган қурилишларни ниҳоясига етказиш, берилаётган турли хил нафақаларни кўпайтиришу жамоа ва давлат хўжаликлари манфаатини ҳимоя қилишга қаратилган эди. Халқ ноиблари гоҳо майда, ўткинчи масалалар билан ўралашиб қолаётганликлари, кенг кўламли масалаларга кам қизиқаётганликлари хусусида таассуф билдирилди. Депутатларнинг муайян қисми раҳбарлардир. Уларга тобора кўпроқ мустақиллик берилмоқда. Шундай экан бозор иқтисодиёти шароитида давлатдан ёрдам кутиб ўтиравериш тўғри эмас. Бугунги кунда халқ хоҳиш-эҳтиёжини қондириш йўлида ким нимага қодир эканлигини кўрсатиши керак.

Озод, мустақил мамлакатнинг ўзига хос рамзлари бўлиши табиий. Мустақил Ўзбекистонимизнинг орден ва медаллари қачон тасдиқланади? Унинг мадҳиясичи? Ўтган сессияларда ҳам бу масалалар бир неча бор кўтарилган, шу муносабат билан тегишли комиссиялар сайланган эди. Ушбу комиссиялар карвонбошиси Маданият ва маданий меросни асраш масалалари комитети раиси Пиримқул Қодиров минбарга кўтарилади. У ҳар икки йўналишда олиб борилган ишлар, танлаб олинган мадҳиялар, унинг муаллифлари, орден ва медалларнинг қандай ном билан аталиши ҳақидаги изланишларга тўхталди.

Сессиянинг ушбу йиғилишига танланган мадҳиялар муаллифлари таклиф этилган эди. Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов, шоир Мирпўлат Мирзо ўзлари ёзган мадҳия матнларини ўқиб беришди. Бирин-кетин зал бўйлаб ана шу матнлар учун ёзилган мусиқалар жаранглади.

Анжуман қатнашчилари қатъий фикрга келдилар. Муҳокамага ташланган мадҳияларнинг учинчи варианти, яъни Абдулла Орипов шеъри, Мутал Бурҳонов мусиқаси мустақил Ўзбекистонимиз мадҳияси этиб танланди.

Зал бўйлаб қуёшли ўлкамизнинг янги мадҳияси янграйди. Ҳамма ўрнидан туради...

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XI сессияси ёпиқ деб эълон қилинади.

Ҳ. САТТОРОВ,
С. МУҲИДДИНОВ.
«Халқ сўзи» мухбирлари.

ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯ — МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ ПОЙДЕВОРИ

Бухоро вилояти шаҳарлари ва қишлоқлари меҳнат аҳли Республика Олий Кенгаши сессиясида ҳаётимиз асосий қонуни қабул қилингани тўғрисидаги хабарни қувонч билан кутиб олдилар. Шу муносабат билан вилоят босмахонаси ишчи-хизматчиларининг митинги бўлди.

— Янги Конституция жуда катта сиёсий, ҳуқуқий ва халқаро аҳамиятга молик ҳужжатдир, — деди босмахона директори Н. Низомов. — У жаҳон майдонида янги суверен давлат — Ўзбекистон давлати дунёга келиб фаол яшаётгани ва меҳнат қилаётганидан дарак беради.

Бухоро давлат дорилфунунида, тиббиёт таълимгоҳида, вилоят йўл қурилиши бошқармасида ҳам Конституция қабул қилинганига бағишланган йиғилишлар бўлиб ўтди.

* * *

Тошкент вилояти меҳнаткашлари мустақил Республикамиз Конституцияси қабул қилинганини шоду хуррамлик билан кутиб олдилар. Қибрай туманида ана шу муҳим воқеага бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

— Асосий қонунимиз Олий Кенгаш сессиясида тўлалигича қабул этилгани Ўзбекистон халқи тарихида унутилмас кун бўлди, — деди туман уруш ва меҳнат фахрийлари уюшмасининг раиси Жўра Хоназаров. — Бу қутлуғ кунни бизгина эмас, келажак авлодлар ҳам фахр билан эслайдилар.

(ЎзА).

Ютуқлар, камчиликлар холис баҳоланди

Республикамизда ҳокимлик жорий этилганига энди саккиз ой бўлди. Хўш, юртни бу таҳлит бошқариш қандай натижалар берди? Яқинда бўлиб ўтган Жиззах шаҳар кенгаши сессияси шу саволга жавоб излади.

Аввало айтиш керакки, бу йил Жиззах шаҳрида жуда катта воқеа рўй берди. Шароф Рашидовнинг 75 йиллик тўйи нишонланди ва йил асосан ана шу шодиёнага ҳозирлик кўриш, сўнгра тантанани кенг нишонлаш билан ўтди. Ўрта Осиё ва бошқа чет эллардан келган меҳмонлар, Шароф Рашидовнинг сафдошлари, дўстлари хурсанд бўлиб, кўнгиллари тўлиб кетиши учун бу ерда барча ишлар қилинди. Юбилей баҳонасида шаҳар бўйлаб жуда катта ободончилик ишлари амалга оширилди, неча йиллардан буён чала ётган туғруқхона, «Тошлоқ» чойхонаси қурилиши битказилди. Вилоят театри биноси қайта таъмирланди. Шароф Рашидов ёдгорлиги, боғи, музейи очилди, қадимий мадраса қайта таъмирланиб, унинг ҳақиқий эгаларига — илми-толибларга қайтарилди.

Сессияда сўзга чиққан депутатлар таъкидлашганидек, йўловчи юртингиздан ўтаётиб, аввал кўчангизга, кейин чойхонангизга, кейин бозорингизга, кейин қабристонга қараб, сизга баҳо беради. Шу нуқтаи назардан олиб қараганда шаҳар ҳокимлиги саккиз ой мобайнида мақтовга арзигулик ишларни амалга оширди. Ҳар қандай улуғ меҳмонни уялмай бошлаб борадиган учта зўр чойхона ишга туширилди. Ҳоким Аҳмаджон Соатовнинг таъкидлашича, чойхона қурилишига Жиззах савдо концерни ва шаҳар умумий овқатланиш трести катта ҳисса қўшди.

Чойхоналар юрт ободлигининг ўзига хос рамзи, албатта. Аммо шаҳар халқ таълими бўлими мудири Ўткир Маҳмудов: бир қанча мактаблар, жумладан Фирдавсий номли 2-, Фурқат Аҳмедов номли 25-ўрта мактаблар бинолари бир неча йиллардан буён битмаётгани, шаҳарнинг «Геофизика» ва бошқа шунга ўхшаш бир қанча даҳаларидаги болалар ўзларига яқин жойда мактаб йўқлиги туфайли 3—4 км масофага қатнаб ўқишга мажбур бўлаётганларини ранжиб гапирди. Учта болалар боғчасига пул ўтказилмаганлиги баҳона қилиниб, нон берилмаган. Пулни эса вилоят давлат банки ҳақиқатан ҳам ўтказмаган. Ў. Маҳмудовнинг айтишича, мазкур банк аҳолини, жумладан ўқитувчиларни жуда кўп сарсон қилаяпти. Ўз вақтида пул бермаяпти. Сессияда милиция, прокуратура органлари иши ҳам қаттиқ танқид қилинди. Уларнинг фаолияти суст эканлиги таъкидланди.

«Заргарлик» маҳалла қўмитаси раиси Икром Маҳмудов маҳаллаларга жуда катта эътибор бераётгани учун Президентимизга миннатдорчилик билдирди. Ҳозир у раҳбарлик қилаётган маҳаллада асосан кўп қаватли бинолар жойлашган, унинг аҳолиси йиллаб бир-бирини танимаган. Маҳалла ҳам Ц-2 «А» деб аталган. Мустақиллик боис бу ерга унинг тарихий номи қайтарилиб, ғоят савоб ишга қўл урилган. Маҳаллада тўю маъракалар учун жой қурилди, қўшнилар шу ерда умумий ишларни бирга ҳал қилишмоқда, ҳашарлар уюштириб, атрофни обод қилишаяпти.

Сессияда сўзга чиққанлар савдо тармоқларининг ишидан норози бўлиб сўзладилар. Шакарни 80 сўмдан,ароқни 250 сўмдан сотаётган тижорат дўконларининг ўз заводлари йўқ-ку, нега бу муаммо билан ҳеч ким шуғулланмаяпти, деган саволни ўртага қўйдилар.

Сессия ўз ишини бошлаётганда ўн беш минутлик слайдфильм намойиш қилинди. Йиғилганлар амалга оширилган яхши ишларни, шунингдек, битиши зарур бўлган, аммо қурилиши чала ётган зарур ижтимоий-маиший биноларни кўрдилар. Бундай фильмни томоша қилиш энди одат тусига айланиши керак, дейишди депутатлар, чунки унда барча ютуқлар ҳам, камчиликлар ҳам кўз ўнгингизда намойиш этилади.

А. МАМАРАСУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Сессиядан кўнглимиз тўлди

ДЕЙИШМОҚДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ

XII чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XI сессияси кеча ўз ишини тугатди. Мухбирларимиз депутатларнинг сессия ҳақидаги таассуротлари билан қизиқдилар.

* * *

Садирали УМАРОВ,
Ўзбекистон халқ депутати:

— Ўзбекистон мустақил республика сифатида шаклланиб бормоқда. Чунки бурун собиқ СССР таркибида бўлганлигимиз учун қонун ва қоидаларнинг умри тугади. Образли қилиб айтганда, янги шаклга янги тўн кийгазиш лозим бўлиб қолди. Ўзбекистон, айниқса, мана шу сессияда узоқ вақт ечиб қўйган ўз тўнини кийди. Энди уни дунёнинг қайси бир чеккасига борманг дарров таниб олишади.

* * *

Муҳаммад Сайийд Ҳожи Аҳмаджон Раҳматуллоҳ ўғли,
Ўзбекистон халқ депутати,
Хоразм вилояти
бош имом-хатиби:

— Бисмиллаҳир роҳманир роҳим! Шу йилнинг 8 декабрь куни Ўзбекистон фуқаролари учун чиндан ҳам катта шодиёна бўлди: Ўзбекистон Республикасининг биринчи Конституцияси қабул қилинди. Унда ҳар бир фуқарога дин ва имонидан қатъий назар бир кўз билан қаралган. Гарчи Конституция ҳақида гап кетар экан, унинг дин билан давлат ўртасидаги муносабатларга бағишланган бандлари ҳақида тўхталмасак, инсофдан бўлмас. Конституцияда дин давлатдан ажратилган: давлат диндорларнинг ички фаолиятига аралашмаслиги батафсил баён қилинган.

Хабарингиз бор, сессия фаолиятининг иккинчи иш кунида Тожикистон Республикасидан келган вакил сўзга чиқиб, у ердаги аҳвол ҳақида куйиниб гапирди. Биз Ислом Каримовнинг Тожикистонда осойишталикни барқарорлаштириш учун қилаётган саъй-ҳаракатларидан воқифмиз. Тожикистонга бугун ёрдам зарурлигини катта-кичик барча яхши билади. Чунки хунрезликларнинг олди олиниши даркор. Шахсан мен тинчлик ва осойишталик тарафдориман. Зеро, Ислом динининг мақсад ва муддаоси ҳам шундан ўзгача эмас.

* * *

Эшдавлат САФАРОВ,
Ўзбекистон халқ депутати,
Узун район ҳокими:

— Ҳар қандай мустақил давлатнинг жуда кўп жиҳатларидан ташқари, тўртта муҳим белгиси бўлади: Конституцияси, байроғи, тамғаси ҳамда мадҳияси. Бизда унинг шу пайтгача фақат иккитаси мавжуд эди. Энди бут бўлдик. Бу галги сессияга фуқароларимиз тарихий сессия, деб баҳо беришмоқда. Мен ҳам уларнинг фикрига тўла қўшиламан.

И. ХУДОЁР ёзиб олди.

* * *

Абдишукур
МУҲАММАДҚУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси
халқ депутати,
Челак райони ҳокими:

— Бўлиб ўтган анжуман хусусида ўй-фикрларим жуда кўп. Даставвал юрагимни тўлқинлантириб турган мулоҳазаларимни сиз билан ўртоқлашсам дейман. Сессиянинг иккинчи куни Тожикистон Республикаси Олий Кенгашининг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига Мурожаатномаси депутатлар эътиборига ҳавола қилинди. Қўшни жумҳуриятдан келган вакилнинг гапларини ўзингиз ҳам эшитдингиз. Рости, юрагим увишиб кетди. Тожикистонлик биродаримиз — Х. Хидиралиев айтган бир гап ҳали-ҳануз қулоғим остидан кетмайди: «Тинчлик нондек азиз экан, азизлигини, қадрини эса уни йўқотиб қўйганингдан сўнггина билар экансан».

Яна бир гап. Анжуманни ўрнимиздан туриб, ўз давлат мадҳиямиз садолари остида якунладик. Ўша дам дилим фахр ва ифтихорга тўлганию беихтиёр қай даражада тўлқинланиб кетганимни батафсил, сўзлар билан ифодалаш мушкул.

* * *

Шавкат НУРИДДИНОВ,
Ўзбекистон Республикаси
халқ депутати,
Тошкент вилояти Зангиота
районидаги «Қорасув»
давлат хўжалиги бригада
бошлиғи.

— Мен деҳқон одамман ва бу билан бир умр фахрланаман. Чунки моддий неъмат яратишдек улуғ ишнинг соҳиби эканлигим, йўқдан бор қилгувчи одамлар тоифасиданлигим ўзимни беҳад қувонтиради.

Сессия уюшқоқлик, ўзаро ҳамжиҳатлик билан, кўтаринки руҳда ўтди. Яна бир қувончли томони шундаки, анжуманда ризқ-рўз яратгувчи меҳнаткашлар шаънига кўп илиқ гаплар айтилди, улар меҳнатини ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан янада яхшироқ рағбатлантириш зарурлиги ҳақида муайян таклифлар, мулоҳазалар билдирилди.

Ўзимга-ўзим савол бераман: икки йил бурун ким эдигу, бугун киммиз? Бошқа ишларнику қўяверинг, 20—30 хонадондан иборат қишлоқни газлаштириш учун ҳам Москвага югурар эдик, бир пайтлар. Ҳа, мустақиллик буюк неъмат. Бўлаётган яхши ишларимиздан тортиб бировларнинг бизга ҳаваси келаётганига ҳам сабаб — Мустақиллик. Уни, яхшиликларимизни илоҳим ёмон кўзлардан асрасин!

Ш. УМИРОВ ёзиб олди.

● *«Халқ сўзи»да босилгандан сўнг*

ЎРИНЛИ ЭЪТИРОЗЛАР

Газетамизнинг 1992 йил 7 ноябрь сонида чоп этилган «Қурилишми, қусурлиш» сарлавҳали мақолада Тошкент шаҳрининг «Госпитал» мавзесидаги 8-уйда истиқомат қилувчи бир гуруҳ кишилар ўзлари яшаётган уй катта камчиликлар билан фойдаланишга топширилганлиги туфайли яшаш учун ноқулайликлар юзага келганлиги хусусида танқидий фикрлар билдиришган эди. Ушбу мақола текшириш учун Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат назорати комитетига юборилди. Унга шаҳар Давлат назорати бошқармаси бошлиғи Б. Камолов имзоси билан қуйидаги жавоб олинди: Текширувда ҳақиқатан «Госпитал» мавзесидаги 8- ва 9-уйлар қурувчилар томонидан бир қатор камчиликлар билан фойдаланишга топширилганлиги маълум бўлди. Бу камчиликлар узоқ вақт тугатилмаганлиги шу уйларда яшовчиларнинг ўринли эътирозларига сабаб бўлган. Мақоладаги фактлар Миробод район ҳокими ўринбосари Ш. Ҳикматов, капитал қурилиш Бош бошқармаси бошлиғи О. Кадапетовлар иштирокида ўз жойида текширилиб, шу уйларнинг соҳиблари иштирокида муҳокама қилинди. Тасдиғини топган камчиликларни тугатиш муддатлари белгиланди. Ҳозирги вақтда бу уйларнинг томи, лифти таъмирланди. Иситиш, иссиқ ва совуқ сув билан таъминлаш системалари тартибга солинди, хат-хабарлар қутилари ўрнатилди ва калитлари эгаларига топширилди. Газ ва радио тармоқлари ишга туширилди. Маҳалла қўмитаси биноси ва тўй-маърака ўтказадиган жой қуриш белгиланди. Мақола муаллифларига кўтарилган масалалар бўйича изоҳлар берилди. Улар кўрилган чоралардан қониқиш ҳосил қилганликларини изҳор этишди.

«ҚАЛБ—КЎР, КАР ВА ГУНГ БЎЛМАСИН»

(27 ноябрь, 1992 йил)

Юқоридаги сарлавҳа остида босилган мақолада Тошкент шаҳридаги 2-трамвай саройига қарашли транспорт воситаларида давлат тили ҳақидаги қонун талаблари қўпол равишда бузилаётганлиги танқид қилинган эди.

Ушбу трамвай саройи бошлиғи В. Г. Головченконинг бизга маълум қилишича, шу йилдан бошлаб ўзбек тилида иш юритиш бўйича мутахассис қабул қилинган. Ҳужжат ишлари ўзбек тилида олиб борилади. Ҳозир трамвай саройига қарашли 100 га яқин вагонларнинг олди ва ён томонларидаги ёзувлар ўзбекчалаштирилди. Шаҳримиздаги «Маърифат» дорилфунуни ўқитувчилари ёрдамида муҳандис-техник ходимлар, ҳайдовчилар, чилангарларга ўзбек тилини ўргатиш бўйича муайян ишлар амалга оширилмоқда.

Мақолани муҳокама қилиш пайтида жамоа ихтиёрига кўра 2508 рақамли трамвай ҳайдовчилари Х. Равшанов ва Х. Эшовлар тил тўғрисидаги қонун талаблари ва йўловчилар билан муомала маданиятига риоя қилмаганлиги учун йил якунида бериладиган мукофотдан маҳрум қилинди.

ХОРАЗМЧА «МЕРСЕДЕС»ЛАР

Германиядаги машҳур «Мерседес — бенц» фирмасининг бир гуруҳ мутахассислари Хоразмга келиб кетишди. Уларнинг мақсади ўзбек машинасозлари билан биргаликда дўстлик шаҳрида ихчам автобуслар ва юк машиналари ишлаб чиқарадиган корхона барпо этишга оид тайёргарлик ишларини ўтказишдан иборат эди.

Бу ғояни амалга ошириш учун агрегат заводи танлаб олинди. Бу корхона Туямўйин сув омбори иншоотлари билан бир мажмуа тарзида барпо этилган, аммо тўлатўкис битмай қолиб кетган эди. Ҳар ҳолда бу ерда катта-катта ишлаб чиқариш майдонлари, маъмурий-маиший бино, компрессор станцияси, тозалаш иншоотлари, газ таъминоти қувурлари фойдаланиш учун топширилган. Энг янги техника, шу жумладан рақамли дастур асосида бошқариладиган дастгоҳлар харид қилинган. Бу маҳобатли иншоот жўғрофий нуқтаи назардан жуда яхши жойлашган. Амударё соҳилидаги корхоналарнинг ёнгинасидан темир йўл излари ўтади. Шу атрофда уй-жой шаҳарчаси, дўконлар, тиббий маданий-маиший муассасалар қурилган.

Немис муҳандислари билан лойиҳачилари ҳозир ҳаракатсиз турган корхонани кўздан кечиргач, ундаги иншоотларни босқичма-босқич ишга тушириш, мавжуд машина-ускуналарни синашга киришиш керак, деган хулосага келдилар. Аммо бу ерда қўшма корхона барпо қилиш учун ҳали яна баъзи биноларни қуришга ва мавжудларини мослаштиришга тўғри келади. Уларнинг фикрича, ҳозирнинг ўзидаёқ маҳаллий аҳолидан мутахассис ходимлар тайёрлаш ҳақида ўйлаш керак. Муҳандис-техник ходимлар «Мерседес — бенц»нинг илмий марказларида махсус қайта тайёргарликдан ўтадилар.

Мухбир билан суҳбатда меҳмонлар дастлабки автомобиллар қачон ишлаб чиқарилишини аниқ айта олмасликларини уқтириб ўтдилар. Бунинг учун бир неча йил биргаликда куч-ғайрат сарфланиши керак бўлади. Бу ерда машиналарнинг айрим қисмларини ишлаб чиқарадиган бўлим барпо этишдан ташқари машинанинг ҳаракатланувчи қисмларини тайёрлайдиган каттагина корхона ҳам қуриш кўзда тутилмоқда. Мана шундан кейингина ихчам автобуслар, юк машиналари, истиқболда эса енгил автомашиналарни ҳам йиғиш йўлга қўйилади.

Немис фирмаси вакилларини Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзов қабул қилди.

Ю. ИБРОҲИМОВ.

Таниқли олим, дилкаш инсон Ғайбулла ас-Салом қутлуғ 60 ёшга тўлдилар. Ғайбулла ака умрини илм заҳматларига бахш этган табаррук инсонлардан бири. У киши улуғ олимимиз академик Иброҳим Мўминов таълимини олган, ул беназир инсоннинг назарига тушган шогирд сифатида бугун ўзлари ўнлаб олим, ёзувчи, журналистларнинг меҳрибон устозидирлар. «Халқ сўзи» газетаси жамоаси ҳам кўп минг сонли муштарийлар номидан суюкли устоз ва ҳассос олимни табаррук ёшлари билан муборакбод этиб, у кишига соғлик, омонлик, ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

МЕҲНАТ ВА ҲАЙРАТ СОҲИБИ

Биз кўпинча ўзимиз кўрмаган, билмаган қай бир чет эллик олимга, санъаткорга сажда қиламиз-у, аммо ўзимиз билан замондош бўлган, бизга ҳаётнинг оқ-қорасини, илмнинг заҳматини, санъатнинг салоҳиятини ўргатган инсонларга бефарқ қараймиз. Ваҳоланки, у инсон сен билан бирга бир кўчада, бир шаҳарда, бир масканда яшайди ва ишлайди. Профессор Ғайбулла ас-Салом ҳам ана шундай улуғ олимларимиздан бири. Аммо у кишининг илмий ва ижодий фаолиятини қадрлаб бирор унвон, ёрлиғ берилган эмас. Ёҳуд у киши ҳақида, тадқиқотлари тўғрисида изчил мақолалар, тадқиқлар қилинган эмас. Зеро, Ғайбулла ака Ўзбекистонда таржима мактабига асос солганлардан бири бўлса ҳамки... Бугунги адабий жараёнда кўзга кўринган жуда кўп шоир ва ёзувчиларимизга, таржимон ва журналистларимизга сабоқ бергани, раҳнамолик қилгани сир эмас.

Домланинг олтмиш йиллик тўёнаси шарофати билан у кишининг бир мўмин шогирди сифатида баъзи бир ҳаётий лавҳаларни айтиб ўтмоқчиман.

Ғайбулла ас-Салом билан илк бор шундай танишганмиз: 1970 йилнинг куз фасли эди. Мен журналистика факультетида сиртдан таҳсил олиб, факультетнинг кечки бўлимида оддий ходим бўлиб ишлар эдим. Хаёлимда икки мисра шеърдан бўлак ҳеч нарса йўқ эди. Бирорта яхши ташбеҳ, тимсол, образ топсам, тилло топгандай ўзимни бахтиёр ҳис қилиб, ҳаяжонланиб юрардим. Бирдан-бир армон — «Гулистон» ойномасида шеър чиқариш эди. Чунки журналга ўша пайтларда эътибор жуда юксак бўлиб, ҳар бир ижодкор китоб чиқаришдан кўра, «Гулистон»да бирор шеърини эълон қилдирса ўзини бахтиёр ҳис этарди.

Шундай орзу-умидда яшаётган кунларимнинг бирида эшик очилиб хонамга нотаниш, жуда чиройли кийинган, истараси иссиқ киши кириб келди (Мен у пайтларда ётоқхонанинг энг четидаги бир энликкина хонада яшардим).

— Тилак Жўра дегани шу ерда яшайдими?

— Ҳа, мен,— дедим ҳаяжонланиб.

— Ишга нега бормайсан?

— Мен ишга тушдан кейин бораман.

— Мана, кафедрамизнинг очилганига икки ой бўлибдики, сени биринчи бор кўриб туришим?

— Мен кафедра эмас, кечки бўлимда ишлайман.

— Кечки бўлимда?.. Бўлмаса нега таржима назарияси кафедрасининг лаборанти деб буйруқ беришган.

— Мен қаёқдан билай. Мени декан ишга олган.

— Бўлмаса, тез кийин, ўша деканнингнинг олдига борайлик-чи?

Факультетда декан йўқ экан. У кишининг кафедрасига кирдик.

— Исминг Тилакмиди?.. Тилакбой, ишдан бўшаш ҳақида аризангни ёз?

— Ёзаман... мен барибир таржима кафедрасида ишлолмайман.

— Нима учун, — деди, Ғайбулла ака менга ҳайрон боқиб.

— Ўрис тилини билмасам, қандай қилиб ишлайман?

— Ҳали шунақами, ўрис тилини билмай таржима кафедрасига лаборант бўлиб олдим дегин, — деди у киши кулимсираб. Ғайбулла ака бир неча дақиқа ўйланиб қолди-да, — энди айни шу нуқсинг учун ҳам Тилакбой, таржима кафедрасида ишлайсан.

Мана, ўшандан бери домла билан бир минбаргоҳда ёнма-ён ишлаб, гоҳ кулиб, гоҳ йиғлаб, ҳайратланиб, ҳаяжонланиб келаяпмиз. Ғайбулла ака олтмишга қадам қўйдилар, мен қирқдан ошдим... Бу даврда не воқеаларни бошдан кечирмадик, кафедрамиз йигирма бор ёпилиб, йигирма бор қайта очилди. Ғайбулла ас-Саломдан биз шогирдлари илм билан бирга сабрни, бардошни, курашни, энг муҳими, эътиқодга садоқатни ўргандик. Шуни ҳеч иккиланмай айтишим мумкинки, агар илмга берилмай ёзувчилик билан шуғулланганда эди, шубҳасиз, сўзни чертиб-чертиб ишлатадиган, сўзнинг бўйини, моҳиятини ойдай ёриштирадиган улуғ ижодкор бўлар эди. Чунки мен таниган, билган олимлар орасида Ғайбулла акадай сўз устида узоқ ишлайдиган, сўзни рангларга қиёс қилиб, маъносига қараб ипга тизадиган мунаққидлар кам. У кишининг ёнларида ҳар доим турли бўёқлар, қаламлар бўлади. Бирор-бир нарса ёзадиган бўлсалар сўзларнинг салоҳиятига қараб эринмасдан бўёқ берадилар, яъни сўзнинг салмоғи ва моҳиятидан келиб чиқиб қизил, кўк, мовий, нилий, сариқ ва бошқа рангларда ёзадилар. Мақола қораламаси илк бора қўлда ёзилади, сўнг эринмасдан таҳрир қилиниб, машинкада кўчирилади. Сўнгра ўттиз-қирқ саҳифалик мақола қайчиланиб, ўн-ўн беш саҳифага келтириладида, қайта кўчирилиб нашрга тавсия этилади.

Бу жараённи устоз эринмасдан, оғринмасдан, завқланиб, ҳайратланиб, амалга оширадилар. Ғайбулла аканинг кўпчилигимизга ўрнак бўладиган хислатларидан бири — меҳнатсеварлиги. У киши ёзган нарсаларини, ҳатто ўттиз-қирқ босма табоқ бўлса ҳам, ўзлари машинкада эринмасдан кўчирадилар ва хатосиз, чиройли ёзадилар. Одамнинг ҳаваси келади.

Эсимда, бундан ўн йиллар олдин шундай воқеага гувоҳ бўлганман: 1937 йили ўзбек тилида чоп этилган Пушкиннинг «Евгений Онегин» шеърий рўманига (Ойбек таржимасидаги) Отажон Ҳошим ёзган каттагина сўзбошини «Таржима санъати» тўпламида қайта нашр қилиш зарурати туғилди. Домла сўзбошини таниқли бир танқидчимиздан тезда лотин имлосидан ўрис ҳарфига ўтказиб беришни сўрадилар. Лекин танқидчининг иши кўплигиданми, бу узоқ чўзилиб кетди. Домла рўманни зудлик билан танқидчидан олиб келишимни тайинладилар. Кеч соат саккизларда сўзбоши босилган китобни Ғайбулла аканинг уйларига олиб бордим... Домла бир кечада олтмиш саҳифадан ортиқ сўзбошини лотинчадан ҳозирги имлога қўлда кўчириб ёзиб, бунинг устига қўлёзмани машинкалаб — тайёр қилиб қўйибдилар. Мен ҳайрон қолдим. Бундай қараганда бу бир ҳафта, ўн кунлик иш аслида. Бироқ у киши буни бир кечада бажарибдилар. Ўрни келганда шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Ғайбулла ас-Саломнинг энг севган нарсаси — бу ёзув машинкаси. У кишининг ижодхонасида ўндан ортиқ — лотинча, арабча, ўрисча, тожикча ёзишга мосланган

машинкалар доимо соз ҳолда туради. Домла улардан унумли фойдаланади. Таржима жараёнида булар жуда ҳам зарур.

Ҳар бир одам ўз меҳнатидан завқлана билиши ҳам керак. Ғайбулла аканинг яхши хислатларидан бири — ёзганларини ҳаяжонланиб ўқиш, ҳайратланиб бировга ўқиб бериш. Қачон, қайси маҳалда устоз билан учрашманг, домла янги ёзганларини шундай меҳр ва сеҳр билан ўқиб берадилар-ки, тинглаб туриб ҳам руҳинг ёришади, ҳам фикринг фаоллашади. Шу боисдан ҳам устознинг ҳар бир иши ҳайрат билан юзага келади ва ҳайрат билан ришта отади. Бугунги кунда бу хислат кўпчилигимизга бегона. Зеро, ҳозир кўпчилигимизда эртага нима бўлади, деган хомуш хаёл ва лоқайдлик кучайиб бормоқда. Ўзинг-га-ўзинг лоқайд экансан, сенинг ишингга, ижодингга, илмингга ҳам бошқалар лоқайд қарайди.

Хўш, ҳеч бир замонда эшитганмисиз, қайси бир олим уйидан китобларини, кўрпа-тўшагини кутубхонага кўчириб китоб ёзар эмиш деб. Ҳозир бу ҳаётий воқеани баъзи бир тадқиқотчиларга айтсанг, миййиғида кулиб қўяди. Таржима назарияси кафедраси ташкил этилганда унинг на дастури, на дарслиги бор эди. Ўшанда фақат бизнинг жумҳуриятимизда эмас, балки барча қардош жумҳуриятларда, ҳатто Московнинг олийгоҳларида ҳам бу фан бўйича дастурлар йўқ эди. Шунинг учун 1973 йилнинг кузида Ғайбулла ака уйидаги китобларини олиб, 24-ётоқхонадаги кутубхона ёнидан бир ҳужрага жойлашди. Ва шу ерда «Таржима назариясига кириш», «Таржима асослари», «Таржима тарихи дастурлари»ни уч ойда ёзиб тугатдилар. Дастурлар Московда илмий кенгашда кўриб чиқилиб, етук таржимашунос, адабиётшунос, тилшунос олимларнинг тақризларидан сўнг ўзимизда нашр этилди. Ҳозирги кунда жумҳуриятимизнинг олийгоҳларида ундан талабалар, ўқитувчилар унумли фойдаланмоқдалар.

Профессор Эрик Каримовнинг таъкидлашича, Ғайбулла ас-Салом яратган илмий тадқиқотларининг ҳажми 278,7 босма тобоқдан иборат. Бу ҳар бири 10 босма тобоқдан иборат 28 жилдлик илмий китобни ташкил этади. Уни таҳлил қилишга, ўрганишга бир кишининг умри озлик қилади. Чиндан ҳам Ғайбулла ас-Салом жуда серғайрат, унумли олим. У кишининг раҳбарлигида қирқдан ошиқ фан номзодлари, тўртта фан докторлари етишиб чиқиб, улар бугун адабий жараёнда фаол иштирок этиб келмоқдалар: Нажмиддин Комилов, Комилжон Жўраев, Абдусалом Умаров, Самад Азимов, Султонмурод Олимов, Музаффар Бозоров, Мамаражаб Сулаймонов, Муҳаббат Бақоева, Йўлдош Нурмуродов, Салоҳиддин Ҳайитов, Пошшо Усмон ўғли, Хонимқул Тожиев, Ҳамидулла Караматов, Зуҳриддин Исомиддинов сингари ўнлаб шогирдлар устоз изидан бориб, таржима сирларини, таржима санъатини тадқиқ қилиб келмоқдалар.

Таржима назарияси минбаргоҳининг мудири, филология фанлари доктори, профессор Ғайбулла ас-Саломнинг ўн бешта илмий китоби, учта дарслиги, учта ўқув дастури, юзлаб адабий-танқидий мақолалари чоп қилинган. 1966 йилда «Фан» нашриётида чоп этилган «Тил ва таржима» китоби унинг таржима санъати борасидаги дадил қадамларидан бири бўлди. Тадқиқотда таржиманинг асосий омили бўлган сўз қудрати, муаллиф ва ёзувчи услуби, мақол ва ҳикматли иборалар таржимаси, миллий руҳни таржимада қайта яратиш унсурлари чуқур таҳлил қилинади.

Ғ. Саломов таржима, танқидий, таржимашунослик фаолияти билан бирга ўнлаб асарларни ҳам маҳорат билан ўзбекчага ўгирганлар. Бу ўринда Достоевскийнинг «Князь амакимнинг туши», Чеховнинг «Жон аччиғида», А. Вознесенскийнинг «Министр шоирга ундоғ дебди, шоир министрга мундоғ дебди» сингари асарларни алоҳида қайд этиш керак.

Камтарга камтар, одилга одил, мўминга мўмин, комилга комил инсон профессор Ғайбулла ас-Салом билан кечаётган умримизнинг ҳар лаҳзаси гўзал бир ибратли шеърга, ҳикояга мавзудир. 1983 йили домла билан Маяковскийнинг тўёнасига Московга бордик. Мен олдин Тошкентдан четга чиққан одам эмасман. Ярим тунда «Пекин» меҳмонхонасига бордик. Рўйхатда домланинг номлари зикр этилган, мен йўқ. Ётоқхонага мени киритишмади. Ташқари совуқ. Ғайбулла ака кириб ётишлари мумкин. Лекин у киши мени олиб кириш учун бир соат чамаси ётоқхонада ишлайдиган аёлларга менинг шоирлигим ҳақида гапирдилар. Аёллар бари бир кўнишмади. Домладан эрталабгача кириб ётишларини илтимос қилдим. Домла ҳам кўнмадилар. Йўлда қанчалик чарчаб келган бўлсалар ҳам, менга қизиқ-қизиқ воқеаларни ҳикоя қилиб бериб, биргаликда тонгни кўчада кутдик... Аспирантлик йилларим. Домла бир куни (қиш ойлари эди) уйимга бир қоп ун, қанд, ёғ, гуруч олиб келдилар-да, учта боланг бор, оладиган ойлигинг юз сўм. Қийналмасдан ишингни ёз, дедилар.

Устоз ҳар бир шогирдининг илмий фаолияти билан бирга оиласини, турмушини ҳам яхши биладилар. Зориққани бўлса моддийми, маънавийми ёрдам кўрсатадилар. Умуман, домла билан кечаётган кунларимиз мен учун катта бир ҳаётий мактаб бўлди. Ўрни келганда буларнинг барчасини ёзарман...

Дарвоқе, домла олтмишга яқинлашганда руҳнинг нозик иқлимларини чертиб шеърлар ёза бошладилар. Бу ҳол айримларга эриш туюлиши мумкин. Гўё олтмишга кириб шеър ёзиш... Менимча, домланинг шоирлик иқтидори туғма. Чунки шоирлик фақат шеър ёзиш дегани эмас, албатта. Ҳаётнинг ҳар бир унсуридан завқланиш, ҳайратланиш, кулиш, йиғлаш, чумолининг ҳаракатидан, чигирткaнинг ноласидан вужуд титраши ҳам ўзига хос шоирлик, яъни ижоддир. Бу унсурлар Ғайбулла акада азалий.

Тилак ЖЎРА.

Ғайбулла ас-САЛОМ

ТАҲСИН ЎҚИНГ УНИНГ САБРИГА

Эсизки, Олим Усмонни танимайсиз-да, азиз муштарий. Билганлар билади: мушфиқ ва меҳрибон, айни вақтда ўлгундай инжиқ ва тажанг, интиҳойи кашанда, ҳаётда зада бир инсон эди у. Чунки олимни ҳаётнинг ўзи, узоқ давом этган чиркин турғунлик муҳити шундай куйга солиб қўйганди. Ҳеч қачон бошқалардай ўйламас, мудом расмий қарашлар ва «рисола»га зид гапирарди. Унинг тил, нутқ, тарих ва тафаккур ҳақидаги мулоҳазалари барчани бирдай чўчитар, ҳамма ундан ётсираб, ўзини панага оларди. Сабаби, ўттиз-қирқ йиллар илгари... айнан ҳозиргидай, ошкоралик замонидаги сингари ўйларди!

Олим ака тилда қўҳна бисотларни ҳаётга қайтаришга жонжаҳди билан уринарди. Ўз замондошлари уни тушунмас, тушунишни ҳам исташмас эди. Лекин у умрининг охиригача ўз эътиқодига собит бўлиб қолди. Тил тарихини чуқур таҳлил этди. Атрофига Ҳуршид, Анисий, Чустий ва Фузаил Ислом сингари шоиру фозилларни тўплаб, луғавий хазинамизни қўҳна инжулар, осор-атиқалар билан тўлдиришга ҳаракат қилди.

Сиз уни танимайсиз, дедим. Аммо, танийсиз ҳам! Зеро, ўзингиз мутлақо билмаган ҳолда, у истифода этган, таомилга киритган ўзимизнинг асл ўзбекона ва шарқона сўзлар, истилоҳлар, таркибларни бугун қўллаяпсиз.

Олим Усмон менга илмий раҳбар ва мураббий эди. Камина ўз садоқатим билан шу қадар унинг ишончига кирган эдимки, ҳар бир ишни мен билан бамаслаҳат қиларди.

...Кейинги ўн йил ичида мен — унга, у — менга талпиниб яшадик. Ҳаёт ташвишлари бизни ўз қаърига ютиб юборган эди. Сўнгги учрашган жойимиз касалхона бўлди. У саратон дардига, мен инфарктга чалиниб, бир-биримизга жуда яқин хоналарга бориб қолибмиз. Тақдирнинг ўйинини қарангки, девор-дармиён ётибмиз-у, устод-шогирд бир-биримизнинг ҳолимиздан хабар ололмаймиз... Ниҳоят, бир куни дўхтирлардан қочиб-пусиб, уни сўнгги бор тавоф қилишга улгурдим. Ўшанда биз унсиз йиғладик.

Бу сўнгги дийдор кўришиш эди...

Қуйидаги шеърим юксак санъат асари бўлишга, адабиёт назариясига киришга даъво қилолмайди. Бу, бор-йўғи, менинг битмас-туганмас изтиробим, қалб жароҳатим, хаста юрагимнинг чандиқлари, холос. Яна: устодга таъзим ва садоқатим.

Олим кетди — олам кетди.
(араб мақоли).

Кўп жоҳил олимлар
сотганлар дилини,
Тилшунослар ямламай
ютганда тилини,
Она тилинг бўлганда
тилим-тилим,
Кўкка совурдилар
тириклай кулинг.
Сен бағрингни қилиб
минг пора, чок-чок,
Қонинг билан бўяб
бағрингни пок-пок,
Кўтардинг тилингни
қилиб ол байроқ!
Бир умр кутдинг
очилишин тилсим,
Дилларни тилларга қайраган
Ёвуз куч синсин, синсин дея:
Қирқ йил курашдинг,
Қирқ кунда қуладинг,
Қирқ соат деганда
Қайноқ баданинг музлаб,
Титради сўнгги бор
Қақшаган асаб.
Қирқ дақиқа,
Қолганида нақ
Қабул бўлишига
Лисонул олийшон,
Ал-Қонун
Давлат тили ҳақида,
Тоқатинг бўлиб тоқ,
Қоқдинг этагинг,
Жон қилиб таслим.
Мана сизга оқибат:
Энди келганида яшашга замон —
Кўзи очиқ кетди
Ёруғ жаҳондан.
Кўз ўнгимда ётар чалқанча,
Хомуш,
Кўзлари кўкларга термулган
Ҳамон,
Чала қолган ҳали...
Эҳ, қанча
Юмуш!..
Ўн тўрт минг саҳифалик
китоб ёзди у,
Чоп этган ишлари бўйи баробар.
Айшини сурмади тўрт кун
дунёнинг,
Нимасин айтасан, азиз биродар!..
Тирикликда-ку
маломатдан
чиқмади
боши,
«Туркпараст», «исломчи»,
«душман», «дум»
Эмиш,
Иғво, туҳмат қилди
Муртад, аҳли шум.
Оқди томирларда қон эмас,
Симоб...
Мабодо ҳалиям, худо ёрлақаб,
Қўймоқчи бўлсангиз унга
Ёдгорлик,
Имони саломат эканин
Олқаб,
Олимга лозиммас на тош,
На мармар.
Таҳсин ўқиб унинг
Чексиз сабрига,
Тўрт ботмон
Метин бир китоб
Ўрнатингиз унинг
Қабрига...
Тубсиз чуқур уммон,
Зангори осмон,
Олам ичра ўзи бир
Олам
Олим Усмон,
Олим Усмон.
Эй, дунёи буқаламун!
Ётарканман дарз кетиб юрак,
Томоқ қиришгаям
Йўқ эди мажол.
Дард устига чипқон,
Ҳолим кўп забун,
Ютиб ва тупуриб қон,
Юракда яна тўлғоқ...
Эвоҳ,
Не деган одам бўлмишам!
Гарчи умримни
Пойига тикдим,
Насиб этмади менга,
Бироқ,
Этмади насиб —
Бир он:
Уз қўлим билан,
Келтириб иймон,
Қабрингга ташлашга,
Лабимга босиб,
Бор-йўғи
Бир сиқим тупроқ,
Кечир, устод,
Кечикдим...

Марҳамат ноҳиясидаги Охунбобоев номли давлат наслчилик хўжалиги вилоят хўжаликларига зотдор сигирлар етказиб беришга ихтисослашган. Хўжалик бу йил зотли сигирлар, гўшт, сут, сабзавот, мева етиштириш ва давлатга сотиш борасидаги режаларини ошириб уддалади. Бу ерда кичик корхоналар фаолияти ҳам йўлга қўйилмоқда. Тегирмон, мойжувоз, дурадгорлик, тикувчилик цехлари оҳак ва асфальт тайёрлаш кичик корхоналари ишлаб турибди.

Яқинда хўжаликда вино заводи ишга туширилади. Келгуси йилдан бу ерда кунига 10 тоннадан узум шарбати, вино, салқин ичимликлар тайёрлаш имкони туғилади.

СУРАТДА: хўжаликнинг моҳир сут соғувчилари Эркиной Зиёмова ва Саломатой Сотимова. Улар ҳар бош сигирдан кунига 10—13 литрдан серқаймоқ сут соғиб олмоқдалар.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

ГУЛИСТОН — ЎРИМЧИ:

ҚАМИШДАН—ҚОҒОЗ, ҒЎЗАПОЯДАН—ДСП

Хитой Халқ Республикаси Синь Цзян Уйғур автоном республикаси Халқлар дўстлиги жамияти ташаббуси билан ушбу жамият бош котиби, автоном республика енгил саноат бошқармаси 1-енгил саноат бўлими муҳандиси Муҳаммад бошчилигидаги делегация Гулистонга ташриф буюрди.

ХИТОЙЛИК меҳмонлар дастлаб Сирдарё районидаги «Шоликор» давлат хўжалиги меҳнаткашлари ҳаёти ва турмуши билан танишдилар, вилоятдаги пахтачилик хўжаликлари ҳамда енгил саноат корхоналари фаолияти билан қизиқдилар.

Меҳмонларнинг икки кунлик ташрифи самарали бўлди. Ҳар иккала томон ўзаро ҳамкорликни кучайтириш борасида келишиб олдилар. Хитойлик қардошлар шоли поxоли ҳамда қамишдан қоғоз ишлаб чиқарадиган фабрика, ғўзапоядан ДСП ишлаб чиқарадиган завод қуриш, шунингдек, жойларда телевизор йиғадиган цехлар, қўшма дўкон ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришга мўлжалланган кичик корхоналар қуриш ҳақида аҳдлашдилар.

Ўзаро иқтисодий, маданий ҳамда савдо соҳасидаги ҳамкорликни янада кенгайтиришга оид ҳужжатга Сирдарё вилояти ҳокимининг ўринбосари Б. Файзиев ва СНАР Халқлар дўстлиги жамиятининг бош котиби Муҳаммад имзо чекдилар.

Т. АБДУРАҲМОНОВ.

САВОБ

ҲОКИМНИНГ НАЗАРИ ТУШСА

Учқўрғонда ногиронларга, ҳеч кими йўқларга, кўп болали оилаларга беминнат ёрдам кўрсатилмоқда. Яқинда Ленин номли жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи биринчи гуруҳ ногирони Тўхтахон Суроновага туман ҳокимининг ёрдами билан икки хонали шинам уй қуриб берилди. 80 минг сўм турадиган уй қисқа муддатда битирилди.

Бундай беминнат кўмаклар «Қўғай», «Учқўрғон» давлат хўжаликлари ҳудудида истиқомат қилаётган ногиронларга ҳам кўрсатиляпти. Охунбобоев номли жамоа хўжалигидаги ногиронлар уйи бепул таъмирланмоқда.

И. РУСТАМОВ,
А. САИДВОҚҚОСОВ.

ОНА САЙЁРАМИЗ ОМОН БЎЛСА БАС

МУСОДАРА ҚИЛИНДИ

● Приморье ўлкасидаги Краскино шаҳарчасида яшовчи Сергей Козлов наша етиштириш учун роса тер тўкди.

Кеч кузда жонкуяр «Деҳқон» 17 килограмм наша ҳосили йиғиб олишга муваффақ бўлди.

ҚАЛБАКИ ПУЛЛАР

● Яҳудий мухтор вилоятида қалбаки бир ва беш минг сўмлик пуллар топилди.

Бу ҳақда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари илтимосига кўра маҳаллий телевидение хабар берди.

ИЗҚУВАРЛАР АНИҚЛАНДИ

● Қозоғистондаги Кустанай шаҳрида путурдан кетган уч ва беш сўмлик пуллар пайдо бўлгач, энг аввал ҳушёр нафақахўрлар бонг уришди.

Сўнг бу ишга милиция аралашди. Изқуварларнинг аниқлашича, бу пуллар Украинадан Россияга йўқ қилиб юбориш учун берилган экан.

БИР КУН ЖАНЖАЛ ЧИҚҚАН УЙДАН...

● Тожикистон Вазирлар Кенгаши раиси ўринбосари Абдураҳмон Мухтошев мамлакатдаги иқтисодий вазиятни фалокатли деб баҳолади.

Душанбе темир йўлининг 35 кундан бери ҳаракатсиз туриб қолиши, деди А. Мухтошев, МДҲ мамлакатлари билан мавжуд хўжалик алоқаларининг буткул издан чиқишига сабаб бўлди.

СЕССИЯ ИШ БОШЛАДИ

● Олма-Отада Қозоғистон Олий Кенгашининг тўққизинчи сессияси иш бошлади.

Сессия кун тартибидаги асосий масала республика янги конституциясининг лойиҳасини тасдиқлашдан иборат.

ТАШРИФ БУЮРДИ

● Украинага Озарбайжон Президенти Абулфаз Элчибей расмий ташриф буюрди.

Сафар дастурига кўра, икки мамлакат ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзоланиши керак.

ГУЛЛИТ ФИКРИДАН ҚАЙТДИ

● Европанинг энг кучли футболчиларидан бири Рууд Гуллит Голландия терма жамоасидан кетиш ҳақидаги қарорини ўзгартирди.

Маълумки, ҳозирги кунда Италиянинг «Милан» клубида тўп сураётган ўйинчи бундан икки ой муқаддам «шахсий сабабларга кўра» терма жамоада ўйнамаслигини эълон қилган эди.

ИНСОНИЙЛИК ЁРДАМИ

● БМТ хавфсизлик кенгаши ўз тарихида биринчи марта халқаро ҳарбий кучлардан инсонийлик ёрдамини етказиб бериш мақсадида фойдаланиш юзасидан қарор қабул қилди.

Бу ёрдам Сомалидаги очликдан қирилаётган аҳолига етказиб берилади.

БМТ ҚАРОРИДАН МАМНУН

● Оқ уй БМТнинг бу қароридан мамнунлигини билдирди, деди Оқ уй матбуот котиби М. Фицуотер.

Бундан бир неча кун аввал собиқ президент Буш мудофаа вазири Ричард Чейни ва бир неча ҳарбий раҳбарлар билан Сомалида амалга оширишга мўлжалланган тадбирлар режасини муҳокама қилган эди. Пентагон расмий вакилларининг гувоҳлик беришича, бу тадбирларда АҚШнинг 28 минг ҳарбий хизматчиси иштирок этиши режалаштирилмоқда.

САФАР КЕЧИКТИРИЛДИ

● Канада миллий мудофаа вазирлиги Сомалида очликдан азоб чекаётган аҳоли орасида озиқ-овқатни қўриқлаш ва тарқатишда иштирок этиши керак бўлган ҳарбий қўшиннинг жўнатилиши кечиктирилажагини эълон қилди.

750 ҳарбий хизматчининг Оттавадан Сомалига учиб кетиш учун тайёрага чиқишига бир неча соат қолганда сафарни кечиктириш тўғрисида буйруқ келган.

ОНА ТАБИАТИ — ЭНГ КАТТА БОЙЛИК

● Монголия табиати, мамлакат аҳолисининг фикрича, унинг энг катта бойлигидир.

Яқинда маҳаллий жамиятшунослар Япониядан чақирилган мутахассислар билан биргаликда жамоатчилик сўрови ўтказишди. Унда қатнашган Монголияликларнинг 65 фоизи она табиати билан фахрланажагини билдирди.

36 МИЛЛИОН ДОЛЛАР ЭГАСИ

● Руминия шарқида истиқомат қилувчи Штефан Бакулей 36 миллион доллар миқдоридаги бойлик эгаси бўлди.

Бу пуллар унга савдо битими шартларини ҳалоллик билан бажаргани учун Америка компанияси томонидан берилди.

НОЁБ ХАЗИНА

● Ливанда ўрта асрнинг дастлабки даврларига доир ноёб хазина топилди.

Бу хазинага илгари сайёҳларнинг севимли қадамжоси бўлган ғорга чиқиш йўлини қайта таъмирлаш имкониятларини ўрганаётган геологлар дуч келиб қолишди. Мутахассисларнинг тахминига кўра, хазинадаги қадимги пул ва безаклар, кийимлар ва уй-рўзғор буюмлари кувғинга учраб тоққа яширинган Ливанлик Христиан оиласига тегишли экан.

4 ЙИЛДА 5 ЛИТР ОРТДИ

● Польшанинг ҳар бир фуқароси йилига деярли 12 литр спиртли ичимлик ичади, деб хабар қилади, РАТА-ТАСС мухбири «Польша ҳушёрлик жамияти»нинг ҳисоб-китобларига асосланиб.

Тўрт йил аввал бу кўрсаткич 7,4 литрни ташкил этган эди.

• Ижодкор ўқитувчилар

ФАРЗАНДИНГ ШУНДАЙ МУАЛЛИМДАН САБОҚ ОЛСА

Ҳакимжон Расулов — Тошкент шаҳридаги Акмал Икромов номли 102-мактаб биология муаллими, РУМС — республика ўқув-методик кенгаши аъзоси, чорак асрдан зиёд ўқитувчилик қилади. Энг муҳими, Ҳ. Расулов— ижодкор муаллим. У фарзандларимизни ўз она табиатимиз, ҳайвонот оламимиз билан яқиндан таништириш, уларга меҳр-муҳаббат уйғотиш йўлида изланиб меҳнат қилади.

— Ҳакимжон ака, сизни Ўзбекистон ойнаи жаҳони орқали «Зоология»дан дарс олиб борувчи ўқитувчи сифатида ҳам кўпчилик танийди. Яқинда олимлар Тешавой Одилов, Ўктам Пратов билан ҳамкорликда ёзган «Ботаника» дарсликларингиз 3-ўринни эгаллаб, чоп этиш учун нашриётга топширилди. Бунгачаям...

— Ҳа, ўғил-қизларимизни она юртга беқиёс муҳаббат, хайрихоҳлик руҳида тарбиялашда биология фанининг имкониятлари беқиёс. Узоқ муддат давомида Шимолда ёзилган ботаника дарсликларини таржима қилиб, шу асосда ўқитиб келдик. Ҳозир экологиямизнинг жуда ночорлигидан, одамларнинг теварак-атрофга бефарқлигидан, ота-боболаримизнинг боғ-роғларни кўпайтириш, сувларни тоза сақлаш, ердан унумли фойдаланиш каби удумлари танқислашиб бораётганидан нолиймиз. Тасаввур қилинг-а, авлоддан-авлодга, руҳдан-руҳга ўтиб келган бу анъаналар бирданига йўқолиб қолармиди? Бу йўқотишларимизнинг сабаби кўп, шулардан бири мактабда болалар онгига яшаётган дунёмиз, она табиатимиз, унинг олдидаги бурчни яхши сингдирилмаганлигидир. Шу боисдан ҳам кейинги йилларда кўп фанлар қатори ботаника, зоология фанларидан ҳам янги дарслик, қўлланмалар яратишга ҳаракат жиддийлашди. Биз ҳам Туробижон Мақсудов, Ботир Усмонов билан ҳамкорликда 6-синфлар учун «Ботаникадан лаборатория ишлари» қўлланмасини, тўрт муаллиф биргаликда чуқурлаштирилган 8-синфлар учун «Зоология» дарслигини нашр эттирдик.

— Илгари айрим дарсликлар муаллифлари фақат олимлардан иборат бўларди. Кабинетларда ўтириб олиб ўн йилликлар давомида мактаб қўлланмаларини ёзганлар жуда кўп эди. Балки, маориф муаммоларининг жиддий жиҳатлари шу билан ҳам боғлиқдир.

— Шубҳасиз.

— Мана, юқорида айтиб ўтганимиз дарслик ва қўлланмалар табиатшунос олимлар билан бевосита мактаб ўқитувчиси, яъни Сизнинг ҳамкорлигингизда яратилибди. Зиммангизга юклатилган масъулият бошқаларникидан сал фарқлироқ бўлгандир?

— Ҳа, ўқувчиларнинг ҳаётий тажрибалари, маънавий олами, тил бойликлари, қизиқишлари, ёш хусусиятларидан келиб чиқиб, ёзилаётган дарсликлар уларга тушунарли, жалб этувчи бўлишига ҳаракат қилдик. Яъни, дарсликнинг методик томондан тўғри ишланишига алоҳида эътибор берилди.

— Янги дарсликнинг аввалгиларидан тубдан фарқ қиладиган жиҳатлари нимада?

— Қарийб 80 фоиз материаллари маҳаллий шароитлар билан боғлиқ. Амалиётга катта эътибор берилган. Яна муҳими, илгари экскурсиялар ўтказиш билан боғлиқ топшириқларда маҳаллий шароит умуман ҳисобга олинмасди. Ҳозир ўқитувчиларга бу жиҳатдан эркинлик берилди. Дарслик ҳажми аввалгилардан кичикроқ, замонавий фан ютуқлари ҳам ҳисобга олинган.

— Илгари қайсидир олис шаҳарлар, мутлақо ўзгача шароитларда яшаб ишлаётган маълум педагогларнинг методи бўйича ўқитиб, машҳур бўлган муаллимлар бор эди. Аслида, ижодкор, изланувчан, мактаб дарслик ва йўриқномаларини таҳрир қила оладиган ўқитувчилар ўзимиздаям кам эмаскан. Айтайлик, Тошкент шаҳрида Сизларнинг соҳангиз бўйича дарслик, қўлланмалар ёзган ўқитувчилар кўпми?

— Ҳа, ўндан ортиқ. Масалан, 169-мактабдан Бурхон ака Нўъмонов, 84-мактаб муаллимаси М. Ғуломова, 28-мактабнинг тажрибали ўқитувчиси Муҳаббат Воҳидова каби касбдошларим ҳам дарсликлар ёзишган.

— Озми-кўпми янги дарсликлар яратила бошланди. Ҳозирги кунда болаларимизни наботот ва ҳайвонот дунёси билан таништирувчи фанларни кўнгилдагидек ўқитишга тўсқинлик қилаётган муаммолар яна нималардан иборат?

— Ёшларни табиатга олиб чиқиш керак. Бевосита мулоқотда бўлсинлар. Қонун бўйича ҳар бир мактабга тажриба ер участкаси ажратилиши керак, лекин пойтахт шаҳримиз бўйича биттагина мактабнинг бундай имконияти бор, холос. Ўқувчилар ерда ишлашиб, ўзлари экиб, парваришлаб, ҳосилдан баҳраманд бўлсинлар, шунда табиатни ардоқлаш ҳақидаги панду насиҳатларга ҳожат қолмайди. Ерларни сотиш бошланса, балки шундай шароит яратиш йўли топилар.

Яна бир мулоҳазамни айтмоқчиман. Ҳозир кўп болаларда динга қизиқиш, ихлос баланд. «Ҳадис»ларда дунёга муҳаббатли, мурувватли бўлиш ҳақида ҳам ажойиб фикрлар айтилган. Уларни кенг тарғиб этиш керак. Биз янги «Ботаника» дарслигида «Ҳадис»лардан фойдаландик.

— Ҳакимжон ака, ғоят мураккаб ва масъулиятли, аммо шарафли бурч —зиммаларингизда. Имкониятлар ичра имкониятлар топиб рўёбга чиқараётган ишларингизга ривож берсин. Мустақил республикамизнинг келажаги бўлган ўғил-қизларимиз ҳаққи, янгилигу яхшилик яратувчи муаллимлар сафи кенгайиб бораверсин.

Суҳбатдош:
М. УЛУҒОВА.

• Иродали кишилар ҳаёти

КЎНГИЛ КЎЗИ НУРАФШОН

Мен Акбар Ҳайдаровични болалигидан биламан. Камтарин, камсуқум, ҳушфеъл, хушмуомила одам. Каттага ҳам, кичикка ҳам бир хил. Таржимаи ҳоли кўпчиликникига ўхшамайди. У суронли 1942 йилда туғилди. Гўдаклигида кўзлари қаттиқ оғриб қолди. Табибга мурожаат қилишди. У эса нотўғри даволади. Натижада боланинг иккала кўзи ҳам бир умрга ёруғ жаҳонни кўриш бахтидан маҳрум бўлди.

Бечора онаизорининг дарду ҳасратлари, фиғону ўкинчларига тоқат қилиб бўлмасди. Нуридийдасини бағрига босиб юм-юм йиғларди, ўз кўз нурини унга беришнинг иложини топмасди, холос...

Отаси эса кўпни кўрган, ўқимишли одам эди. У ҳам ич-ичидан қайғурса-да, ўғлининг келажагига ишонар, умид билан қарарди. Шу зайлда йиллар ўтди. Ниҳоят, 1954 йили отаси уни яқиндагина ташкил топган Бухоро шаҳридаги кўр болалар махсус мактаб-интернатига олиб келди. Билим масканини аъло баҳолар билан тугатгач, дастлабки меҳнат фаолиятини Ўзбекистон Кўзи ожизлар жамиятининг Бухоро ўқув ишлаб чиқариш корхонасида бошлади. Сўнгра Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат Дорилфунуни ўзбек филологияси куллиётининг кечки бўлимига кирди.

Ўн беш йилдан буён эса Ўзбекистон Кўзи Ожизлар Жамияти Бухоро вилояти бошқаруви раёсатининг раиси сифатида ишлаб келаётир. Тўғри, унга дастлабки пайтлар осон бўлмади. Бу ернинг ҳам ўзига хос қийинчилик ва муаммолари бор эди. Тинимсиз ишлашга тўғри келарди. Энг аввало вилоятдаги барча кўзи ожизлар қайтадан тўлиқ ҳисобга олиб чиқилди. Улар жамият аъзолигига қабул қилиниб, хоҳловчилари имкониятларига яраша ишга жалб этилди. Когон, Бухоро, Пешку, Жондор, Олот туманларида жамиятнинг бошланғич ташкилотлари очилди. Бухоро ўқув-ишлаб чиқариш корхонаси жамоасининг фарзандларига хизмат кўрсатиб келаётган 140 ўринли болалар боғча-яслиси қуриб фойдаланишга топширилишида Акбар Ҳайдаровнинг ҳам озми-кўпми ҳиссалари бор.

Илгарилари жамиятнинг бошланғич ташкилотлари бюроларининг раислари ва котиблари жамоа ишларини бажарганлари учун ҳеч қаердан маош олишмас эди. Фақатгина ҳар уч ойда маълум миқдордагина пул тўлаб туриларди, холос. Эндиликда бундай рағбат пуллари урвоқ ҳам бўлмай қолди. Шуни эътиборга олган Акбар ака уларга бериладиган маошларни маҳаллий бюджет маблағи ҳисобидан ҳал қилишга киришди.

Тиниб-тинчимас раҳбаримиз ҳозир Бухоро шаҳридаги Кўзи ожизларга мўлжалланган кутубхона негизида вилоят махсус кутубхонасини ташкил этиш устида астойдил саъй-ҳаракат бошлаган. Бошланғич ташкилотлар тасарруфида ёрдамчи хўжаликлар ташкил қилиш учун ер участкалари олиш масаласи ҳам ҳал этилаётир. Ҳар ойда ўнтача киши дам олиш ва даволаниш учун жамиятнинг Янгийўлдаги шифо масканига юборилмоқда.

Акбар ака оилада ҳам пиру бадавлатлардан. Умр йўлдоши Тошбиби Янгиева биринчи тоифадаги ногирон бўлса-да, мазкур жамиятнинг Бухоро ўқув ишлаб чиқариш корхонасида ишлайдилар. Бир-биридан яхши учта фарзандлари бор. Хизматлари ҳам муносиб баҳоланган. 1992 йилда «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони берилди.

Хуллас, тиниб-тинчимас бу ажойиб инсон доимо одамлар орасида, изланиш ва интилишлар билан яшайди. Илоё, мана шундай қалб кўзи нурафшон кишилар омон бўлсинлар.

Ҳафиза ҒАФФОРОВА.

БИР ВИЛОЯТ ХАБАРЛАРИ

ПЎСТИННИНГ ХАРИДОРИ — ЙЎЛДА

«Самарқанд» корпорацияси цехларида қоракўл теридан аёллар ва эркаклар пўстинларининг биринчи тўпи тикиб тайёрланди.

Бу корпорациянинг биринчи маҳсулотидир. Ҳар ойда 40-50 та ана шундай пўстин тайёрлашга эришилмоқда. Бу маҳсулотга ҳозирнинг ўзидаёқ чет эл фирмалари харидор бўлаётгани унинг юқори сифатли эканлигидан далолат бериб турибди.

АТЛАСНИНГ БОЗОРИ ЧАҚҚОН

Пахтачи район маҳаллий саноат корхонаси бундан икки-уч йил муқаддам ўзини зўрға маблағ билан таъминларди. Энди эса йилига юз минглаб сўм даромад олаяпти.

БУНИНГ асосий сабаби корхона халқ ҳунармандчилигини ривожлантиришга эътиборни қаратганлигидадир. Масалан, бу ерда иш бошлаган сандиқсозлик цехи ўн ой ичида аҳолига 65 минг сўмлик, гилам цехи 350 минг сўмлик маҳсулот сотди. «Хумор» жамоа хўжалигида ташкил қилинган атлас цехи маҳсулоти ҳам қўлма-қўл бўлиб кетаётир. Яқинда ана шу цехда пиллани қайта ишлаб, ундан ипак мато тайёрлаш ҳам йўлга қўйилди.

КАМ ДАРОМАДЛИ ОИЛАЛАРГА — БЕПУЛ

Каттақўрғон шаҳри ҳокимлиги шахсий уй-жой қурувчиларга ёрдам бераяпти.

КАТТАҚЎРҒОНликлар учун шу ердаги заводдан чиқарилаётган ғишт нархи анча арзонлаштирилди. Шаҳар ҳокимининг кўрсатмасига биноан аҳолига ҳар ойда беш юз минг дона ғишт сотилади.

Бундан ташқари, ҳар ойда йигирма беш минг ғишт кам даромадли оилаларга бепул тарқатилади.

М. МУҚИМОВ.
«Халқ сўзи» мухбири.

«АДОЛАТ» ОДИМЛАРИ

Мустақил Республикамизнинг давлат тизими ва янгиланишида кескин ўзгаришлар юз бермоқда. Кўплаб муаммоли ҳуқуқий масалалар ўз ечимини кутаяпти. Мамлакатимиз меҳнаткашлари манфаати учун, давлатимиз порлоқ келажаги учун уларни ҳал этиш, зарур қонунларни қабул қилиш ва ижросини назорат учун фуқароларимизга ҳуқуқий таълимни сингдириш зарурати вужудга келдики, бусиз ҳозирги иқтисодий, сиёсий, ижтимоий муаммоларни бартараф этиш, жиноятчиликнинг йўлини тўсиш мумкин бўлмай қолди. Қачонки халқнинг ҳуқуқий онги, ҳуқуқий маданияти, ҳуқуқий мафкураси ошсагина улар қонунчилик доирасида ҳаракат қиладилар.

Кўпчиликка сир эмас, ватандошларимизнинг аксарияти қонунларни билмасликлари натижасида ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилмайдилар ҳам ёки қонунларни етарли даражада ўзлаштиролмаганликлари сабабли оғир аҳволга тушиб қолмоқдалар. Бу эса меҳнатсиз даромад топиш ва қонунга зид тарзда ҳаракат қилишга олиб келмоқда. Ана шуларга чек қўйиш учун эса ҳуқуқий таълимни амалга ошириш, кишиларни ҳар бир қонун ва қоидалар мағзи билан таништириш зарурдир. Мазкур муаммоларни олдиндан кўра билган Республикамиз Президенти шу йил 8 январда юридик адабиётлар нашриёти ташкил этиш, унинг базасида эса «Ҳаёт ва қонун» журнали чиқариш тўғрисидаги Фармонга имзо чекди. Нашриёт «Адолат» номи билан аталди.

Шундай қилиб, мустақил мамлакатимизда биринчи марта ҳуқуқ-тартиботни тарғиб этувчи «Адолат» нашриёти Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузурида иш бошлади. Нашриётнинг асосий вазифаси Ўзбекистон аҳолисини ҳуқуқ-тартибот нормаларидан хабардор қилиш, мустақил давлатимизда қабул қилинаётган қонунларни улар онгига сингдириш учун шарҳлаб бериш, жаҳондаги етук қонунларни тушунтириш, ёшлар тарбиясига кўмаклашувчи асарлар беришдан иборат.

«Адолат» нашриёти ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши қабул қилган қонунларни «Ўзбекистоннинг янги қонунлари» туркумида ёритиш билан бошлади.

Қисқа муддат ичида мазкур туркумда йигирмадан ортиқ қонун ўзбек ва рус тилларида саккизта китоб шаклида чоп этилди. Булардан ташқари, мустақил давлатнинг энг муҳим белгиларини таҳлил қилиб берувчи М. Файзиевнинг «Мустақиллик нима?», кишиларнинг бир-бирларига муносабатларини мустаҳкамловчи виждонлилик, ҳақиқатгўйлик, соф кўнгиллилик, муҳаббат ва дўстлик ҳақида ҳикоя қилувчи А. Каримовнинг «Бир гапим бор — уч тилло» деб номланган воқеий ҳикоялари, оддий ҳаваскорлар ва ДАН ходимларининг ўзаро муносабатлари билан таништирувчи Н. Мильштейннинг рус тилидаги «Бойтесь данайцев» деб номланган детектив қиссалари китобхонлар ҳукмига ҳавола этилди.

Ўзбекистон Республикаси 1992 йил 2 мартда Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинди, шу ойда Президентимиз Ислом Каримов Хельсинкида Европа хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгаши ҳужжатларига имзо чекди. Шундай қилиб, Ўзбекистон Республикаси БМТ принципларида баён этилган инсоннинг асосий ҳуқуқларига риоя этиш юзасидан ўз зиммасига мажбуриятлар олди. Нашриёт шуни назарда тутиб БМТда қабул қилинган инсон ҳуқуқларига оид уч ҳужжатни ўз ичига олган «Инсон ҳуқуқлари» тўғрисида халқаро китобни чоп этди.

Нашриёт китобхонларга тақдим этган «Расмий ва норасмий учрашувлар одобномаси»да эса чет элларга ташриф қилувчи ёки чет мамлакатлардан келган меҳмонларни кутиш, кузатиш чоғида, дастурхон атрофида ўзини қандай тутиш, қандай кийиниш тўғрисидаги фойдали маслаҳатлар берилган.

Йил охиригача чоп этиш учун яна ўнлаб китоблар босмахонага туширилди. Булар орасида барча ҳуқуқшунослар кўпдан бери кутган, адвокатлар, терговчилар, ҳуқуқшунослар-маслаҳатчилар, ҳакамлар, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг барча ходимлари учун ўзбек ва рус тилларида «Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси», «Ўзбекистон Республикасининг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодекси», Тўхтамиш ва Ҳакимбекларнинг «Улуғбек хазинасининг сири», Ю. Каракетовнинг «Как обезопасить себя от преступника» деб номланувчи саргузаштли қиссалари мавжуд.

Республикамиз ўз давлат тилини жорий этди. Лекин ҳуқуқ-тартиботга оид атамалар ва иборалар ўзбек тилида бўла туриб, бошқа тиллардан кириб қолганлари ишлатилмоқда. Шуни назарда тутиб нашриёт Ўзбекистон Фанлар академиясининг фалсафа ва ҳуқуқ институти олимлари билан биргаликда «Юридик атамалар ва иборалар» луғатини босмахонага топширди.

Нашриёт келгуси йилда Ўзбекистон Республикасининг янги қонунлари, кодекслари, уларнинг шарҳларидан ташқари хилма-хил детектив асарлар, ҳужжатли қисса ва ҳикоялар чоп этишни мақсад қилиб қўйди. Улар орасида «Чаёнлар ороли» саргузашт қиссаси, Ф. Муҳитдиновнинг «Ҳукм», 30—50 йил қатағонлари даврида ноҳақ ҳукм этилганлар тўғрисида ҳикоя қилувчи «Қатлнома» тўплами, ҳозирги замон чет эл детектив жанри усталарининг қиссалар тўплами, бозор иқтисодиётига ўтишни назарда тутиб ҳуқуқий-иқтисодий мавзулардаги уй-жой, саноат, савдо, умумий овқатланиш корхоналарини хусусийлаштириш, фермерлик, тадбиркорлик тўғрисидаги маълумотнома ва бошқалар бор.

Халқимиз ўз дидига мос китоблар излашини биламиз. Шундай экан, бу соҳада уларни қандай асарлар қизиқтиришини маълум қилишса, китобхонлардан миннатдор бўлар эдик.

Х. Э. ПИРМУҲАМЕДОВ,
нашриёт директори.

ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ!

1991 йилда енгил автомашина сотиб олиш учун берилган «Бамники» мақсадли ҳисоб чекларининг эгалари 1992 йил 31 декабргача ўз чекларини уларни берган Жамғарма банки муассасаларига ёки Москва шаҳридаги Жамғарма банки муассасаларига топширишлари керак.

УШБУ ЧЕКЛАРНИ СОТИБ ОЛИШ МУДДАТИ РОССИЯ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ ТОМОНИДАН 1992 ЙИЛ 31 ДЕКАБРГАЧА ҚИЛИБ БЕЛГИЛАНГАН.

Ўзбекистон жамғарма банки

Тошкент шаҳар қурилиши бўйича Бош Бошқармасига қарашли «Қурилиш механизацияси» тресги Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ташкилотлар, қўшма корхоналар, кооперативлар билан шартнома тузиш асосида механизациялашган ер ишларини бажаради. Бульдозерлар, экскаваторлар, трейлерлар, автомашиналар, минорали кранлар, автокранлар, шунингдек, ғилдиракли ва занжирли оғир юк кўтарувчи кранлар келишилган нарх асосида ажратиб берилади.

Бундан ташқари ер қазиш ишларини комплексли бажариш хизматини таклиф этади.

Манзилимиз: 700017, Тошкент шаҳри, Академик Сулаймонова кўчаси, 49-уй.

Телефонлар: 33-49-39, 33-10-12, 33-05-48.

Сизнинг пул воситаларингиз Россияда бўлса,

Қийинчиликларга дуч келган бўлсангиз.

Сиз уларни Тошкентда озиқ-овқат ёки чет элларда тайёрланган саноат моллари шаклида келишилган номенклатура ва нархлар асосида олишингиз ҳамда ўз ҳисобингизга ўтказишингиз мумкин.

Амалга ошириладиган жараённинг энг кам миқдори 10 миллион сўм.

Алоқа учун телефонлар: 90-90-00, 90-90-94, 92-47-47, 92-47-62.

СИМПОЗИУМГА МАРҲАМАТ!

«WESTERN AG-RESOVRCES» фирмаси (АҚШ), «Бизнесни ривожлантириш ва ўқитиш маркази» қўшма корхонаси (Ўзбекистон Республикаси) ҳамда «АВЭКС АГРОБИЗНЕС» Консорциуми (Ўзбекистон Республикаси) Сизни 1992 йил 15 декабрда «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг жамоа залида (Тошкент, Намойишлар хиёбони, 2) соат 10 да бошланадиган «Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлаш бўйича Американинг замонавий технологиялари» симпозиумига таклиф қилади.

Телефон: (3712) 394-809, 394-886.
факс: (3712) 394-813.

ЎРТА ОСИЁДА БИРИНЧИ МАРТА

«YAMAHA CORPORATION» фирмаси мусиқа асбоблари савдо-кўргазмасини ўтказади.

Кўргазма 10 декабрдан 20 декабргача «ҚРИССАУНД» мусиқа салонида ўтказилади.

Салоннинг манзили: Тошкент, Бобур кўчаси, 45. («Театральная» бекати).

Телефон: 53-48-71.
факс: 55-23-25.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсиргап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 24.00. № Г— 527 Тираж 28596. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.